

God is alles

Onderwijs van Maarten Luther

(vertaald door H.T. Wendt)

De tien geboden,
met een korte uitleg
hoe ze gehouden
en overtreden worden.

Eerste gebod:

Je mag geen andere goden hebben.

‘Een god hebben’ is iemand of iets hebben van wie je verwacht dat het je voorspoed brengt en helpt wanneer het slecht gaat. Dat wil de enige ware God voor je zijn. En dat is Hij ook.

Tweede¹ gebod:

Je mag de naam van God, je Heer, niet nutteloos gebruiken.

Dit zijn ook Gods namen: waarheid, wijsheid, goedheid en kracht; en wat verder nog de namen van goede dingen zijn. De namen van God zal niemand zichzelf toeschrijven.

Derde gebod:

Je moet de feestdag heiligen.

Het grootste feest is dat de ziel op deze dag in al zijn doen en laten alles verwacht van Wie de hongerige en lege vult met goedheid (Lukas 1)². Want feest dat is vrij, oftewel ‘leeg’, zijn.

Vierde gebod:

Je moet je vader en moeder eren.

Dat eren is niet alleen dat je ze vriendelijk groet en voor ze buigt. Maar je moet doen en laten wat zij willen en wat zij nodig hebben.

Vijfde gebod:

Je mag niet doden.

Niet alleen moorden en schade toebrengen is doden, maar ook als je die dingen niet voorkomt – zoals Augustinus zegt.

Zesde gebod:

Je mag niet echtbreken.

Alleen deze ergste vrucht van de lust van het vlees wordt genoemd. Daarmee wordt aangegeven hoe slecht heel die lust is omdat er zoiets slechts uit voortkomt.

¹ Luther kiest voor een andere indeling van de geboden. Wat wij het tweede gebod noemen hoort bij hem nog bij het eerste gebod. In wat wij het tiende gebod noemen maakt hij een tweedeling, waardoor hij toch weer op tien geboden uitkomt. Dit was de gebruikelijke indeling in de tijd van Luther.

² Lukas 1:53

Zevende gebod:

Je mag niet stelen.

Andermans spullen naar je toe halen, dat is de vrucht van hebzucht en 'willen hebben'. Hier wordt dus de boom én de vrucht verboden: hebzucht zelf, en wat eruit volgen kan.

Achtste gebod:

Je mag geen onwaar getuigenis spreken tegen je naaste.

Negende gebod:

Je mag je zinnen niet zetten op de vrouw van je naaste, zijn dochter of zijn slavin.

Tiende gebod:

Je mag je zinnen niet zetten op het huis van je naaste, zijn spullen, enz.

Hoe de tien geboden overtreden worden

Door wie het eerste gebod overtreden wordt.

Door wie in zijn leven toverij, zwarte magie, of de bondgenoten van de duivel zoekt.

Door wie toverij gebruikt uit brieven, tekens, kruiden, woorden, zegenspreuken en dergelijke.

Door wie wichelroedes gebruikt; met bezweringsformules schatten zoekt; in kristallen kijkt om de toekomst te weten, tovermantels gebruikt en door toverspreuken ervoor zorgt dat het vee geen melk geeft.

Door wie werk en leven inricht naar aanleiding van geluks- of ongeluksdagen. Of door hemelse tekens, of toekomstvoorspellers.

Door wie zichzelf, zijn vee, huis, kinderen en bezit tegen wolven, ijs, vuur, water en schade beschermt door middel van afgodische bezweringen of zegenspreuken.

Door degene die wat hem aan slechte dingen overkomt aan de duivel of slechte mensen toeschrijft. In plaats van ze met liefde en lofprijzing van God aanneemt en ze aan Hem opdraagt met dankzegging en ze gewillig over zich laat komen.

Door wie God verzoekt, door zijn lichaam of ziel onnodig in gevaar te brengen.

Door wie hoogmoedig is in zijn toewijding aan God, zijn verstand of andere geestelijke gave.

Door wie God en de heiligen alleen om tijdelijke zegen vereert en zijn ziel vergeet.

Door wie het tweede gebod overtreden wordt.

Door wie zonder dat het nodig is, of uit gewoonte, gemakkelijk zweert.

Door wie een onware eed zweert, of zijn belofte breekt.

Door wie vol of is over slechte daden, of zweert slechte daden te doen.

Door wie met Gods Naam vloekt.

Door wie stomme verzinsels over God uitkraamt en het Woord van de Schrift zomaar verdraait.

Door wie Gods Naam niet aanroept in zijn moeite. Die Gods Naam niet prijst in liefde en leed, geluk en ongeluk.

Door wie geprezen wil worden, eer zoekt, een naam wil maken met zijn eigen vroomheid, wijsheid, enz.

Door wie Gods Naam op een verkeerde manier aanroept, zoals de ketters dat doen, en alle trotse heiligen.

Door wie het derde gebod overtreden wordt.

Door wie vreet, zuipt, kansspelen speelt, danst, een luilak is of zich seksueel losbandig gedraagt.

Door wie lui is, de dienst aan God mist door zich te verslapen, of gewoon verzuimt. Die zinloos rondbanjert of nutteloze onzin uitkraamt.

Door wie zonder dat het nodig is op de feestdag werkt en handel drijft.

Door wie niet bidt, niet het lijden van Christus overdenkt, niet zijn eigen zonde overdenkt en daar genade over verlangt. Als iemand dat niet doet viert hij de feestdag alleen door zijn kleren, eten en voorkomen – puur voor de show.

Door wie het vierde gebod overtreden wordt.

Door wie zich schaamt dat zijn ouders arm zijn, gebrek hebben of veracht worden.

Door wie, als zijn ouders het nodig hebben, hen niet met eten en kleren verzorgt.

Nog veel meer door wie hen vervloekt, slaat, over hen roddelt, ze haat en ongehoorzaam is.

Door wie niet hoog van zijn ouders opgeeft. Je moet dat doen omdat het Gods gebod is.

Door wie de regels van de Christelijke kerk over vasten, vieren, enz. niet onderhoudt.

Door wie de priesters veracht, over ze roddelt, lelijke dingen over ze zegt en beledigt.

Door wie de overheid en wie verder boven hem staat niet eert, trouw en gehoorzaam is – of ze nu goed of slecht zijn. Hieronder vat ik ook alle kettters, afvalligen, bannelingen, hardnekkigen, enz.

Door wie het vijfde gebod overtreden wordt.

Door wie boos is op zijn naaste.

Door wie tegen zijn naaste zegt: ‘Racha!’ (dat zijn alle uitlatingen van woede en haat).

Door wie tegen zijn naast zegt: ‘Fatue’, dat is: ‘jij sukkel’. Daarmee worden alle scheldwoorden, vervloekingen, lastering, roddel, be- en veroordelingen, honende uitlatingen, enz. bedoeld.³

Door wie de zonde of gebreken van zijn naaste rondvertelt en veroordeelt, in plaats van ze te bedekken en verontschuldigen.

³ Vergelijk Matteüs 5.

Door wie zijn vijanden niet vergeeft en niet voor ze bidt. Die niet vriendelijk voor ze is, en het goede voor hen doet. Hiermee worden alle zonden van woede en haat bedoeld: doodslag, oorlog, stelen, brandstichting, beschimpen, ruzie maken. Ook als je verdriet hebt als het goed gaat met je naaste en juicht om zijn ongeluk.

Door wie niet de werken van barmhartigheid doet.⁴

Door wie het zesde gebod overtreden wordt.

Door wie jonge meisjes zwanger maakt, echtbreuk of incest pleegt. En door andere seksuele uitpattingen.

Door wie op onnatuurlijke wijze seksueel verkeer heeft, of personen misbruikt (zonden, die ons doen zwijgen).

Door wie met smerige woorden, liedjes, verhaaltjes, plaatjes de slechte lust de ruimte geeft en opwekt.

Door wie met kijken, grijpen en gedachten zichzelf ophitst en bevekt.

Door degene die de oorzaak van lust niet uit de weg gaat. Zoals vreten, zuipen, luiheid en lanterfantten, teveel slapen en het gezelschap van vrouwen en mannen die deze dingen doen.

Door wie met allerlei make-up en uitdagende kleren, enz. anderen ophitst tot seksuele onzuiverheid.

Door wie de seksuele zuiverheid van een ander niet helpt beschermen met advies en hulp.

Door wie het zevende gebod overtreden wordt.

Naast stelen en roven is ook woekerrente een grote zonde.

Door wie een onzuiver gewicht of onzuivere maat gebruikt. Of door wie slechte spullen als goede spullen verkoopt.

Door wie onterecht een stuk van een erfenis of rente zich toe-eigent.

Door wie loon, dat verdiend is, achterhoudt of liegt over schulden.

Door wie zijn naaste, als die het nodig heeft, geen borg of lening wil geven zonder rente.

Door iedereen die hebzuchtig is en vooral heel snel rijk wil worden.

Ook door wie spullen die niet van hem zijn in bezit heeft, of probeert te krijgen.

⁴ Deze staan in Matteüs 25: 35 en verdere verzen.

Door wie het achtste gebod overtreden wordt.

Door wie in de rechtbank de waarheid verzwijgt of eronder houdt.

Door wie liegt en bedriegt (daarmee breng je anderen schade toe). Dat wil dus zeggen: iedereen die met z'n vleierij en geroddel iemand benadeelt. Iedereen die door een liegende tong voor ruzie en onvrede zorgt.

Door wie het goede leven, werk en woord van zijn naaste verdraait en smaadt.

Door wie aan kwaadsprekers de ruimte geeft, ze helpt, in plaats van ze te weerstaan.

Door wie het negende en tiende gebod overtreden wordt.

Deze twee laatste geboden horen niet bij de biecht thuis. Zij zijn als einddoel en voorbeeld neergezet, opdat wij door dagelijkse boete daar naartoe werken met de hulp en de genade van God. Want dat wij de verkeerde richting op willen sterft niet eerder tot in de wortel af dan dat ons lichaam verpulverd is en wij opnieuw worden geschapen.

Hoe de tien geboden vervuld worden.

Hoe het eerste gebod vervuld wordt.

Ontzag voor God en liefde voor God, in het ware geloof en in een vast vertrouwen. Helemaal zuiver alles wat je overkomt accepteren, of het nu voor- of tegenspoed is.

Hoe het tweede gebod vervuld wordt.

Gods Naam loven, eren, zegenen en aanroepen. Je eigen naam en eer tot niets maken, opdat alleen Gods Naam wordt geprezen. Hij alleen is alles en bewerkt alles.

Hoe het derde gebod vervuld wordt.

Op God gericht zijn en Zijn genade zoeken. Dat doe je door bidden, en door de mis⁵ en het evangelie te horen. Door Christus' lijden te gedenken en geestelijk tot het sacrament te gaan. Daarnaast vraagt dit gebod een arme geest, die weet dat zij niets is en zich zo aan God offert, omdat Hij God is. In Hem moet je geest zijn werk en naam krijgen, naar de regel van de eerste twee geboden.

Hoe het vierde gebod vervuld wordt

Gewillig gehoorzaam en onderdanig zijn aan elke vorm van overheid omdat God dat graag zo ziet. Dat moet, zoals de apostel st. Petrus zegt, zonder opstandigheid, geklaag en gemopper.⁶

Hoe het vijfde gebod vervuld wordt

Geduld, zachtheid, goedheid, vriendelijkheid en barmhartigheid. In alles moet je een zoet en vriendelijk hart hebben. Daarin moet geen boosheid of bitterheid tegen iemand zijn, ook niet tegen je vijanden.

Hoe het zesde gebod vervuld wordt

Seksuele zuiverheid en discipline. Daarnaast ook fatsoen in je daden, woorden, verlangen en in je gedachten. Verder dat je niet teveel eet, drinkt of slaapt, en alles doet wat je helpt om seksueel zuiver te blijven.

Hoe het zevende gebod vervuld wordt

Nederigheid en mildheid. Wat je hebt graag uitlenen en weggeven. Zonder enige vorm van hebzucht en 'willen hebben' leven.

⁵ Dit werkje is geschreven voor de grote breuk met Rome, bovendien bleef Luther ook daarna de term 'mis' in gebruiken.

⁶ Vergelijk 1 Petrus 2: 13-25

Hoe het achtste gebod vervuld wordt

Een tong die vrede en genezing brengt, niemand beschadigt maar juist iedereen helpt. Een tong die ruziemakers met elkaar verzoent. Die een persoon verontschuldigt en het voor hem opneemt als die gelasterd wordt. Oftewel: de waarheid spreken en ondubbelzinnig zijn in wat je zegt.

Hoe het negende en tiende gebod vervuld worden

Door compleet seksuele zuiverheid, en grondige verachting van elke tijdelijke lust of bezit. Dit wordt alleen in het volgende leven volbracht.

Amen.